

تاریخ ۲۰۰۸ / ۱۲ / ۱۷

عبدالغفار پوپل

"فایننشل تایمز" دورخپانې چلونکي، او افغان ملگروته یې گواښ لیک

د "فایننشل تایمز" په نامه انگریزي ژبې ورخپانې څو موده وړاندې داسې یو مضمون خپور کړ چې د ژورنالیزم په بې پلوه کورنۍ پورې، لېکوالان، خبریالان او نور قلم والوته یې بې خوابه پوښتنې راولاړې کړې.

دغه ورخپانه چې له هېواد نه بهر په انگریزي ژبه خپریږي، دکابل دامنې قوماندانۍ دجنایې څېړنو پرمشر، "علیشا پکتیاوال" پسي هغه تورونه او بې بنسټه لیکنې خپرې کړې چې منل یې هر افغان ته گران وو.

دغه ورخپانه پرته له دې چې د ژورنالیزم اصولونه نظر وکړي، دافغانستان اوسني روان کړکېچ ته پام وکړي، د "علیشا پکتیاوال" د ژوند لیک، او په کاري برخه کې دهغه داجراتو په اړه داسې یوه لیکنه خپره کړه چې دعاقل او فاضل انسان دمنلو وړ نه وو.

"فایننشل تایمز" ورخپانه چې دانگریزانو له خوا خپریږي، غواړي افغان ولس په وینو رنگ او ورکونومونو باندې په خپل مینځ کې بیا واچوي، دغه ورخپانه سره له دې چې هېڅ را سند او دلاس نښه چې د "علیشا پکتیاوال" جرم په گوته کړي نه لري، سره له دې چې کره اسناد او مدارک چې حقیقي بڼه ولري، او په ترڅ کې یې دښاغلي "پکتیاوال" جرم په گوته شي په واک کې نه لري، او دیوه هوایي، او خیالي وړاندوینې په ترڅ کې یوه ناسمه لیکنه خپره کړې ده.

اصله خبره خورده ده چې د دې ورخپانې کوم خبریال د "علیشاپکتیاوال" د کړنو، او ژوند لیک په هکله تحقیقي رپوټ دحقیقو، او دسترگو د لیدلې حال پر بنسټ که برابر کړی وي خو بیا سمه ده، مگر حال داچې نه د "فایننشل تایمز" دورخپانې خبریا په دې تحقیقي رپوټ کار کړی، اونه کومې خاصې خبرې سرچینې، چې تش اوتې بوتې او غیر مسلکي لارې ته گام پورته شوي، او دا هغه ناوړه عمل دی چې دیوه افغان دبی عزته کولو لپاره ترسره شوی دی.

نو څنگه جوته کړو چې "فایننشل تایمز" ورخپانه ریښتیا وایي، او کوم تورونه یې چې په علیشا پکتیاوال لگولي دي هغه ټول حقیقت لري، دا هغه پوښتنه ده چې د دې ورخپانې د چلونکو جاغه شکولای شي.

د "فایننشل تایمز" رپوټ ته که لږ څیر شو دایو مطبوعاتي حرکت نه دی، اونه د ژورنالیزم له نړیوالو اصولوسره مطابقت لري، دغه مطلب د شخصي کینو، او د ډالرو په مټ خپور شوی دی، ورخپانه مکلفه ده کوم تورنه چې، د دوی له خوا پر پکتیاوال لگول شوي دي، په اړه یې دافغانستان بې پرې او آزادو مطبوعاتو ته دې اسناد او مدارک ورکړي.

نن سبا دافغانستان یوشمېر رسنۍ هم له حقایقو څخه سترگې پټې کړي دي، او کومې خپرونې چې له بهره دافغانستان په اړه خپریږي پرته له دې چې دوی ورباندې خپلې څېړنې ترسره کړي چې آیا دغه رپوټ چې بهرنۍ اړخ لري ریښتیا ده او که درواغ، چې له پلټنې وړاندې دهغه په خپرولو او لمن وهلو باندې لاس پورې کوي.

داهغه لویه ستونزه، او نیمگړتیا ده چې دافغانستان په یوشمېر مطبوعاتو کې شتون لري، یوشمېر افغاني مطبوعات چې په گوندونو، او ټوپک سالارو پورې اړه لري هغوی تل هڅه کوی چې ډیرو ورو مسایلو ته په ډېره لوړه کچه لمن و وهي، بیلگه یې همدغه "فایننشل تایمز" ناقص رپوټ کاپي کول او هغه ته پرداز ورکول ښودلی شو.

"علیشا پکتیاوال" لومړی پوښتون منصب دار دی چې څوکاله پرله پسي په یو اداره او یو پوست کې خدمت کوي، ځینې کارپوهان او دچارو غښتلي مشران په دې باور دي چې، پرعلیشا پکتیاوال باندې دغه تور اودی ته ورته نور تورونه دسیاسي کړیو له خوا لگول کېږي، او دا هغه تورونه دي چې دیوشمېراجیرانو او ډیردیو دغلامانو له خوا دژبنيو، قومي اوسمتي اړیکو په چواکات کې دخپلو شخصي گټو دتر لاسه کولو په موخه لگول کېږي.

د" فایننشل تایمز" ورځپاڼه لومړی په خپل چاپي مطلب کې داسې یو لوی درواغ چې، علیشاپکتیاوال په دوبي کې فابریکي او نورې شخصي ځمکې لري چاپ کړی چې هر انسان ځان ته را کارې، داځکه چې پکتیاوال خودافغانستان ټوله سرمایه نه ساتله چې له هغې نه ځانته له هېواد بهر مانی او یا سوداگریزې خونې جوړې کړي.

دې ته ورته ټوله لیکنه درواغ او له حقیقته لرې بڼه لري، او د" فایننشل تایمز" ورځپاڼې ته دغه اوتې بوتې د کومې ډلې له خوا ور لېږل شوي دي، بله موضوع چې په کې لیکل شوی وو هغه داچې دپکتیاوال له دفتر نه څو پانې اسناد تر لاسه شوي چې د علیشا پکتیاوال دبانډنیو جایدادنو یادونې په کې شوي دي کوم منطق به دا ډول تور ومني.

دلته نه یوازې دا چې د" فایننشل تایمز" ورځپاڼه تر نیوکو لاندې ده بلکه دهېواد هغه ورځپاڼې، او خبرې ساینټونه هم تر پوښتنو لاندې دي چې دغه مطلب یې پرته له دې چې تر دقیقې څېړنې لاندې ونیسي او بیا یې خپور کړي، چې پورتنیو یاد شو څانگو په خواشینۍ سر په پټو سترگو، او بندو غوږونو لاس په کار شول، او په لوړه کچه باندي یې دې موضوع ته لمنې وغځولي.

اصلي خبره خو داده چې د" فایننشل تایمز" ورځپاڼه دې با ید دخپلې لیکنې دمنلو لپاره مونږ ته اسناد راکړي، او که چېرته اسناد او شواهد نه لري نو لازمه ده چې د موجوده نړېوالو مطبوعاتي، او حقوقي قوانینو په رڼاکې د" علیشاپکتیاوال" حقوق دی اعاده کړي.

بنکاره خبره ده چې په دې هېواد کې نیک نامه ژوندی، اوبدنامه مری وجود نه لري، هر څوک چې ښه کار وکړي هغه ته له دوست نه بد بین زیات پیدا کیږي، دعلیشا پکتیاوال په څېر ډېر داسې کسان نوردي چې دخپلو صادقانه کړنو قربانیان شوي دي.

بد بیني، کینه او یو بل نه غوښتل له هغو مواردونه دي چې، افغانستان یې په اور کې سوځي، له هرڅه نه زیات پښتانه په دې لمبو کې لاهو دي، د دې منفي کړنو عاملین په نامه تش افغان او په اصل کې لوی غدار او وطن پلورنکي دي.

ځونور ټکي دي چې د" فایننشل تایمز" له خوا خپور شوی رپوټ درواغ ښودلی شي، هغه داچې "علیشاپکتیاوال" ترواسه پورې دوبي ته بیخي تللي نه دی، د" فایننشل تایمز" رپوټ پر بنسټ یو څوک چې دپکتیاوال په څېر دومره سرمایه، او فابریکي ولري او دهغه له کارونو څخه هم ځان خبر نه کړي، نو داڅرنگه تجارت دی، او دغه دلیل به څنگه ومنل شي.

په اوس وخت کې ورور پر ورور باندي اعتبار او اعتماد نه کوي، نو "پکتیاوال" په چا اعتبار وکړي، هغه هم بیا په دومره غټو پیسو، او فابریکو چې د" فایننشل تایمز" ورځپاڼې له خوا افشا شوي دي، اوس نو خپله فکر وکړئ چې دغه رپوټ څنگه حقیقت پیدا کولای شي، او دکوم یو انسان منطق به یې ومني.

بل داچې د" فایننشل تایمز" ورځپاڼې ولې دهغو ملي غلو، او غدارانو، له کړو وړ څخه نوم نه اخلي چې په رڼا ورځ کې، قتلونه، وسله والي غلاګانې، دخلکو په ناموس تیري، دمخدره توکو قاچاق، او په زرګونو نورو بی عدالتیو ککر دي، آیا د رسنۍ آزادي اورسالت همدې ته وايي، بل داچې دغه بهرنۍ ورځپاڼه په لومړۍ سر کې لازمه ده چې دخپل هېواد نیمګړتیاوې را واخلې او خبرې یې کړي، نه داچې ډېرډیو هېوادونو په چارګو کې دې لاس وهنې وکړي.

لاسهونه هم بیا تر دې کچې پورې چې، ملي ارزښتونه تر ګواښ لاندې راولي، د" فایننشل تایمز" دروځپاڼې دغیر مسلکي کړنې ترڅنګ، افغاني رسنۍ په خصوصي ډول چاپي ورځپاڼې په غیر مسلکي خپرونو کې، دمطالبو په خپرولو کې، بیاله " فایننشل تایمز" نه یوګام مخکې دي.

دکابل چاپي ورځپاڼې په دې لنډو وختونو کې په لوړه کچه له مسلکي، او مطبوعاتي اړخونو څخه وتلي دي، او داسې مطالب خپروي چې هغه د دوی تولیدي کړنې په ډاګه کوي، چې له صفر سره برابر دي، او دهغوی ټول مطالب، یالیکنې له بهرنیو ساینټونو، اویاهم له آژانسونو څخه اخیستل شوي دي، داسې هم شوي دي چې دکابل په یوشمېر ورځپاڼو کې غلا شوي مطالب، او عکسونه په انډولیز ډول په څو ورځپاڼو کې خپاره شوي دي.

د "فایننشیل تایمز" هغه درواغ روپوت چې د دې خاورې دیوه غښتلي منصب دار "علیسا پکتیاوال"، له کړو وړو څخه خپور شوی وو، په هماغه ډول افغاني ورځپاڼو هم خپور کړ، او یوڅه نورې اوتې بوتې یې هم ورسره زیاتې کړې، راځی چې لږ خپلو اعمالو ته هم نظر وکړو ولې پردیې توري دخپلو ورنو په وژلو کې په لاس ونیسو، دغه ښکته جونگره دنورو خلکو په هڅه نه جوړیږي، او جوړېدل یې پرما اوتاپوري اړه لري.

دبیان آزادي، درسنيو آزادي، او ورسره نور مطبوعاتي فعالیتونه په اوس وخت کې دهر یو لیکوال او ژورنالیست ژوند له لویو ننگونو سره مخامخ کړی، چې اصلي لامل یې همدغه دگوندونو پلوي کول، اوله وسله والو لورو سره مادي راکړې ورکړې، او دهغوی په خوښه حرکت کول دي، که چېرته دافغانستان رسنۍ یې پرې او خپلواک فعالیت ولري هېڅ وخت له ماتې او ناکامۍ سره نه مخامخ کیږي.

په ډېرې برخو کې دافغاني رسنيو کړه وړه له بهر څارل کیږي، او دا هغه خبره ده چې ټولو افغانانو ته معلومه ده، که چېرې په افغاني رسنيو کې خپلواکي او څېڅلتیا موجوده وي هېڅ وخت "فایننشیل تایمز" او داسې نورې ورځپاڼې په داسې ناوړه لیکنو لاس نه پورې کوي، دغه ملامتي هم په افغاني رسنيو تپل کیږي، او افغاني رسنۍ به ترهغه پورې ناکامه وي چې خپله خپلواکي د رسنيو د قوانینو پر بنسټ نوي حفظ کړی.

دلته غواړم دې ټکي ته اشاره وکړم چې بهرني مطبوعات هېڅ وخت نه غواړي چې، افغانان په خپل مینځ کې دوروری په ډگر کې عادي ژوند ولري، داغوبنښته نه یوازې داچې دبهرنیو مطبوعاتو ده بلکې دهغوي سیاسي کړیو، او مشرانو لویه هیله ده چې پر دې ولس له بده مرغه په بیلابیلو نومونو تپل کیږي، زما په فکر پورتنیو ناندريو سره دمبارزې لپاره ښه او غوره وصیله همدغه دافغاني مطبوعاتو صادقانه فعالیت دی.

زه په پای کې له ټولو مطبوعاتي، حقوقي، اوتولنیزو بنسټونوڅخه غواړم چې د "فایننشیل تایمز" په هغه روپوت باندې چې دعلیشاپکتیاوال پرکړنوباندې خپور کړی، دنړېوالو قوانینو په رڼاکې کتنه وکړي ترڅو حقیقت اوتولنیز عدالت تر پښو لاندې نشي.

که چېرته مونږ دهر یو افغان له حقوقو نه دفاع ونه کړو او دخپل هېواد دپټ، او عزت، ساتنه ونه کړو بهرنیان یې کله هم فکر نه کوي، او هغوی تل هغه لاری لټوي چې په ترڅ کې یې افغانان په بیلابیلو نومونو بد نامه کړي، او دنده په لومړي سر کې رسنيو ته ورپه غاړه ده، چې باید خپل دریځ وپېژني.

اوبل داچې له دې لارې مونږ خپله د دې خاورې غداران، اورینسنتي څېرې وپېژنو، او په همدې ډول دهغوي څېرې او فعالیتونه چې په هره کچه وي خپل ولس ته یې په ډاگه کړو، نه داچې دبل په لمسونه خپل ورور دمرگ کومې ته واستو.